

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ - ΣΙΚ

Επιπρόσθετοι κανόνες, αρχές και πρακτικές του Ινστιτούτου που συμπληρώνουν εκείνους του Ευρωπαϊκού Συλλόγου Ψυχοθεραπείας (EAP) και του Παγκύπριου Συνδέσμου Ψυχοθεραπευτών και συμπεριλαμβάνουν/συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του Νέου Ευρωπαϊκού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων GDPR 2016/679.

I. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το Ιδρυτικό καταστατικό του, οι δραστηριότητες του Συστημικού Ινστιτούτου Κύπρου («το Ινστιτούτο») περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλευτικών και θεραπευτικών υπηρεσιών, την ειδικευση στη συστημική ψυχοθεραπεία επαγγελματιών της ψυχικής υγείας, την έρευνα, την προώθηση επιστημονικών δημοσιεύσεων και εκδόσεων, και την επιμόρφωση επαγγελματιών από το χώρο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών για την εφαρμογή της συστημικής σκέψης σε τομείς όπως η εκπαίδευση.

Ο παρών Κώδικας Δεοντολογίας δεσμεύει, τόσο τα μέλη και τους επιστημονικούς συνεργάτες, όσο και τους ειδικευόμενους, και αφορά όλες τις παραπάνω δραστηριότητες του Ινστιτούτου. Καθένα από τα μέλη, συνεργάτες και ειδικευόμενοι, δεσμεύονται επίσης από τον κώδικα δεοντολογίας του επαγγελματικού συλλόγου, σωματίου ή εταιρείας όπου ανήκουν.

II. Ενημέρωση για τις δραστηριότητες του Ινστιτούτου και διαφήμιση

Το Ινστιτούτο δεσμεύεται να παρέχει πληροφορίες που ανταποκρίνονται απόλυτα στην πραγματικότητα, όσον αφορά τη λειτουργία του, τις υπηρεσίες που προσφέρει και τους συνεργάτες του. Συγκεκριμένα, δεσμεύεται να παρέχει ακριβείς πληροφορίες για το είδος της ειδίκευσης που προσφέρει, τη δυνατότητα επαγγελματικής κατοχύρωσης των ειδικευόμενων, την κατάρτιση των συνεργατών του, την αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων συμβουλευτικών και θεραπευτικών υπηρεσιών.

III. Επάρκεια

1. Οι τίτλοι σπουδών και ειδίκευσης που χρησιμοποιούν τα μέλη, οι επιστημονικοί συνεργάτες και οι ειδικευόμενοι του Ινστιτούτου πρέπει να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Η παροχή οποιασδήποτε υπηρεσίας και η χρήση συγκεκριμένων μεθόδων ή τεχνικών πρέπει να περιορίζεται σε όσα πιστοποιημένα έχουν αποκτηθεί μέσω εκπαίδευσης και εμπειρίας.
2. Οι ειδικευόμενοι μπορούν να χρησιμοποιούν τον τίτλο του συστημικού ψυχοθεραπευτή ή οικογενειακού θεραπευτή μόνο μετά το πέρας της σχετικής ειδίκευσής τους (ολοκλήρωση του προγράμματος Ειδίκευσης στη Συστημική Ψυχοθεραπεία) και την απόκτηση του απαραίτητου πιστοποιητικού από το Ινστιτούτο. Η εγγραφή τους σε Επιστημονική Εταιρεία Συστημικής/Οικογενειακής

Θεραπείας είναι όμως αυτή που τους καλύπτει νομικά, ωστόσο υπάρχουν νομικές κρατικές ή ευρωπαϊκές ρυθμίσεις που θα καθορίζουν τα κριτήρια για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος ψυχοθεραπευτή.

3. Τα μέλη και οι συνεργάτες που Ινστιτούτου οφείλουν να ενημερώνονται για τις εξελίξεις στο χώρο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας και ειδίκευσης και να φροντίζουν να διευρύνουν συνεχώς τις γνώσεις και ικανότητές τους.
4. Τα μέλη και οι συνεργάτες που Ινστιτούτου οφείλουν να συνεργάζονται με τον επόπτη τους σε τακτά διαστήματα. Οφείλουν, επίσης, να ζητούν βοήθεια για προσωπικά τους θέματα, τα οποία μπορεί να επηρεάσουν την επαγγελματική τους απόδοση.

IV. Εμπιστευτικότητα και επαγγελματικό απόρρητο

1. Τα μέλη, οι επιστημονικοί συνεργάτες και οι ειδικευόμενοι του Ινστιτούτου οφείλουν να τηρούν πλήρη εχεμύθεια, όσον αφορά στοιχεία της ιδιωτικής ζωής (προσωπικών δεδομένων) των θεραπευόμενων και των συμμετεχόντων στις έρευνές τους, εξασφαλίζοντας την ανωνυμία τους. Επίσης, η μεταφορά πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών δεδομένων) για λόγους εποπτείας πρέπει να περιορίζεται στα απαραίτητα και να υπόκειται στους περιορισμούς που εξασφαλίζουν την ανωνυμία.
2. Τα μέλη, οι επιστημονικοί συνεργάτες και οι ειδικευόμενοι του Ινστιτούτου οφείλουν να μη συζητούν περιπτώσεις θεραπευόμενων ή συμμετεχόντων σε έρευνα, σε κύκλους εκτός του επαγγέλματός τους. Σε περίπτωση παρουσίας σε επιστημονική συνάντηση ή ανοικτή ημερίδα, δημοσίευσης ή χρήσης του υλικού σε διδασκαλία εκτός του Ινστιτούτου ή εντός του Ινστιτούτου, αλλά και σε ευρύ κοινό (π.χ. σεμινάρια), θα πρέπει να εξασφαλίζεται η απόλυτη ανωνυμία των θεραπευόμενων ή συμμετεχόντων σε έρευνα και η απόκρυψη στοιχείων που πιθανόν να επέτρεπε την αναγνώριση της ταυτότητάς τους.
3. Οι μαγνητοφωνήσεις, οι βιντεοσκοπήσεις και η παρακολούθηση συνεδριών ή συνεντεύξεων πίσω από τον καθρέφτη πρέπει να γίνονται εν γνώσει και με γραπτή ρητή συναίνεση των θεραπευόμενων ή συμμετεχόντων σε έρευνα. Η διαχείριση του γραπτού ή οπτικοακουστικό υλικού (λήψη, επεξεργασία, αρχειοθέτηση, φύλαξη) πραγματοποιείται, σύμφωνα με όσα ορίζει ο Νέος Ευρωπαϊκός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων GDPR 2016/679.
4. Οι πληροφορίες που αφορούν σε θεραπευόμενους και συμμετέχοντες σε έρευνα αρχειοθετούνται με τρόπο συστηματικό και ασφαλή και κωδικοποιούνται, όπου αυτό είναι δυνατό.
5. Η λύση της υποχρέωσης για την τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Τέτοιες περιπτώσεις αφορούν, κυρίως, βάσιμες υπόνοιες για τον κίνδυνο της ζωής (ασφάλεια) των θεραπευόμενων ή τρίτων προσώπων. Μόνο αρμόδια πρόσωπα ή φορείς ενημερώνονται στις περιπτώσεις αυτές (δικαστικές αρχές, κηδεμόνες).

Δεν επιτρέπεται σε μέλη, επιστημονικούς συνεργάτες και ειδικευόμενους να παρουσιάζονται στο δικαστήριο ως μάρτυρες υπεράσπισης ή κατηγορίας των

θεραπευόμενων τους. Η παρουσία τους ως εμπειρογνώμονες επιτρέπεται, εφόσον κληθούν από το δικαστήριο με τρόπο που ορίζουν οι ισχύουσες νομικές διαδικασίες.

V. Επαγγελματικές σχέσεις εντός του Ινστιτούτου

1. Το Ινστιτούτο δεσμεύεται στο να σέβεται απόλυτα τους ακαδημαϊκούς τίτλους και τίτλους ειδίκευσης των μελών και επιστημονικών συνεργατών του. Οι αμοιβές των συνεργατών είναι ανάλογες των σπουδών, της ειδίκευσης και της εμπειρίας τους. Επίσης, οι αμοιβές που το Ινστιτούτο δέχεται αντιστοιχούν στο είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών και στα προσόντα των μελών και επιστημονικών συνεργατών που τις παρέχουν.
2. Σε περίπτωση ανάθεσης έρευνας, το Ινστιτούτο έχει το δικαίωμα της δημοσίευσης ή έκδοσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων με το όνομα ή τα ονόματα των συντελεστών της, σεβόμενο απόλυτα την συνεισφορά τους και την πνευματική τους ιδιοκτησία.
3. Τα μέλη, οι επιστημονικοί συνεργάτες και οι ειδικευόμενοι του Ινστιτούτου οφείλουν να ανακοινώνουν επιφυλάξεις, αντιρρήσεις ή παράπονα στους ανώτερους στην ιεραρχία, με στόχο τη βελτίωση των όρων λειτουργίας του Ινστιτούτου και των μεταξύ τους σχέσεων. Οφείλουν να αποφεύγουν οποιαδήποτε δημόσια κριτική ή δυσφήμιση.
4. Δυσμενείς κρίσεις και σχόλια μεταξύ συναδέλφων και συνεργατών πρέπει να αποφεύγονται και να μη δημοσιοποιούνται. Η διαφύλαξη της ακεραιότητας και ο σεβασμός της προσωπικότητας αποτελούν ύψιστες ηθικές δεσμεύσεις.

VI. Σχέσεις με άλλους επαγγελματίες και ειδικότητες

Τα μέλη, οι επιστημονικοί συνεργάτες και οι ειδικευόμενοι του Ινστιτούτου προέρχονται από διαφορετικά βασικά επαγγέλματα στο χώρο της ψυχικής υγείας (π.χ. ψυχολόγοι, ψυχίατροι, κοινωνικοί λειτουργοί, δάσκαλοι), αλλά μοιράζονται την ίδια ειδικότητα (συστημικοί ψυχοθεραπευτές). Καθένας οφείλει να μην υπερβαίνει την άσκηση του δικού του βασικού επαγγέλματος και να συνεργάζεται διεπιστημονικά ή να παραπέμπει σε συνάδελφο άλλου βασικού επαγγέλματος εντός ή εκτός Ινστιτούτου. Επίσης οφείλει να παραπέμπει το/τη θεραπευόμενο/η σε ψυχοθεραπευτή/ψυχοθεραπεύτρια διαφορετικής προσέγγισης, εφόσον θεωρήσει ότι είναι προς όφελος του συγκεκριμένου θεραπευόμενου/ης, ή όταν αυτό ζητηθεί από τον/την ίδιο/α. Τέλος, οφείλει να μην παρέχει οποιαδήποτε υπηρεσία όταν το άτομο που απευθύνεται σε αυτόν/αυτήν έχει ήδη αναλάβει άλλος ψυχοθεραπευτής/ψυχοθεραπεύτρια, έστω και άλλης προσέγγισης. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις όπου ζητείται η συνεργασία ψυχοθεραπευτών-συνεργατών του Ινστιτούτου από ιδιώτες συναδέλφους ή από συγγενή επαγγελματικά πλαίσια και το αντίστροφο.

VII. Παροχή συμβουλευτικών και θεραπευτικών υπηρεσιών

Στο αρχικό στάδιο της συμβουλευτικής ή ψυχοθεραπευτικής παρέμβασης, οι συμβουλευόμενοι/θεραπευόμενοι ενημερώνονται γραπτώς για τους όρους του συμβολαίου τους. Συγκεκριμένα, πρέπει να ενημερώνονται για τα εξής:

1. Τις βασικές αρχές της συστημικής προσέγγισης και οικογενειακής θεραπείας.
2. Την πιθανή διάρκεια της παρέμβασης και τη δυνατότητα ανανέωσης του συμβολαίου με νέους στόχους.
3. Τους οικονομικούς όρους και υποχρεώσεις τους.
4. Τους όρους για την εμπιστευτικότητα και το επαγγελματικό απόρρητο.
5. Τη δυνατότητα επιλογής ψυχοθεραπευτή και μεθόδων συστημικής παρέμβασης (ατομικές, ομαδικές, οικογενειακές συνεδρίες).
6. Τις διαδικασίες που ισχύουν για τη διακοπή της συνεργασίας ή τη δυνατότητα έκφρασης επιφυλάξεων εκ μέρους των θεραπευόμενων.
7. Τους όρους για την επικοινωνία με τον ψυχοθεραπευτή/ψυχοθεραπεύτρια εκτός των προκαθορισμένων συνεδριών.
8. Την απαγόρευση ερωτικών σχέσεων μεταξύ θεραπευόμενων κατά τη διάρκεια της θεραπείας, εφόσον ανήκουν στην ίδια θεραπευτική ομάδα.
9. Συμβουλευτικές και θεραπευτικές υπηρεσίες δεν πρέπει να παρέχονται προς πρόσωπα, με τα οποία οι ψυχοθεραπευτές συνδέονται με συγγένεια, στενή φιλία ή επαγγελματικές σχέσεις.

Οι υπηρεσίες αυτές δεν πρέπει να παρέχονται φυσικά και σε άτομα με τα οποία οι ψυχοθεραπευτές συνδέονται με στενή σχέση συγγενική, διατηρούν ή διατηρούσαν στο παρελθόν ερωτική, επαγγελματική, φιλική σχέση. Ευνόητο είναι ότι οι ψυχοθεραπευτές και οι ειδικευόμενοι δεσμεύονται ηθικά να αποφύγουν τη σύναψη, την υπόνοια, την υπόσχεση οποιασδήποτε ερωτικής σχέσης με θεραπευόμενους τους. Οι ψυχοθεραπευτές σύμβουλοι κατά τη διάρκεια της θεραπευτικής/συμβουλευτικής διαδικασίας δεν συνάπτουν σχέσεις με τους θεραπευόμενους/συμβουλευόμενους, στις οποίες αποκτούν κάποιο ειδικό πλεονέκτημα, οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό, θρησκευτικό λόγω της συγκεκριμένης σχέσης.

Οι ψυχοθεραπευτές/ειδικευόμενοι Ινστιτούτου, έχουν την υποχρέωση να αποσύρονται από μία συμβουλευτική/θεραπευτική σχέση, στην περίπτωση που η συνέχιση των υπηρεσιών θα οδηγήσει στην παραβίαση του Κώδικα Δεοντολογίας. Στην περίπτωση που η συμβουλευτική σχέση δεν είναι πια χρήσιμη ή παραγωγική, οι σύμβουλοι ζεύγους και οικογένειας έχουν την υποχρέωση να συνδράμουν στην υιοθέτηση εναλλακτικών υπηρεσιών και να κάνουν παραπομπές, όπου χρειάζεται. Οι πληροφορίες που δίνει ένα μέλος της οικογένειας στον θεραπευτή κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του σε ατομικές ή ομαδικές συνεδρίες θα προσεγγιστούν ως απόρρητες, εκτός αν εξαρχής έχει γίνει κάποια διαφορετική συμφωνία με τον θεραπευτή/τρια (π.χ. συμβόλαιο θεραπείας ζεύγους).

Τα παραπάνω ισχύουν και για όσους ειδικευόμενους παρακολουθούν συμβουλευτικές/θεραπευτικές συνεδρίες πίσω από τον καθρέφτη. Οι ψυχοθεραπευτές/σύμβουλοι δεσμεύονται από τον κώδικα δεοντολογίας των επαγγελματιών συλλόγων, σωματείων ή εταιρειών στις οποίες ανήκουν.

VIII. Διάγνωση

Το Ινστιτούτο δεν παρέχει υπηρεσίες διάγνωσης ή εκπαιδεύει ψυχοθεραπευτές/ ψυχολόγους στον τομέα αυτό. Η διάδοση των τεστ μεταξύ μη ειδικών, η ανατύπωση τους ή η χρήση τους για σκοπούς, πέραν της διάγνωσης και της ψυχολογικής έρευνας δεν επιτρέπεται. Η χορήγηση των τεστ, το περιεχόμενο των γνωματεύσεων και η ενημέρωση τρίτων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας που ισχύει στην Κύπρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση για τους ψυχολόγους.

IX. Παροχή ειδικεύσεως στη συστημική ψυχοθεραπεία και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες

Πριν την έναρξη της ειδικεύσεώς τους και κατά τη διάρκεια αυτής οι ειδικευόμενοι ενημερώνονται για το πρόγραμμα σπουδών (περιεχόμενο, διάρκεια, μέθοδοι αξιολόγησης) και υπογράφουν δήλωση σεβασμού του κώδικα δεοντολογίας. Ενημερώνονται εγκαίρως για τις ευθύνες και υποχρεώσεις τους. Το Ινστιτούτο δεσμεύεται στην παροχή εκπαίδευσης υψηλού επιστημονικού επιπέδου, από άριστα εκπαιδευμένους επαγγελματίες με πιστοποιημένη κατάρτιση και εμπειρία, το έργο των οποίων αξιολογείται από το Επιστημονικό Συμβούλιο ή/και την Διοίκησή του. Οι υπόλοιπες εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Ινστιτούτου (σεμινάρια, κλπ) διέπονται, επίσης, από τους ίδιους κανόνες.

X.Ερευνητικές δραστηριότητες

Το Ινστιτούτο ενθαρρύνει και στηρίζει τις ερευνητικές δραστηριότητες των μελών, επιστημονικών συνεργατών και ειδικευομένων του.

1. Κατά τη διεξαγωγή των ερευνών, οι ερευνητές του Ινστιτούτου οφείλουν να ενημερώνουν τους συμμετέχοντες γραπτώς για την όποια χρήση των δεδομένων τους και να λαμβάνουν τη συγκατάθεσή τους, εφόσον είναι ενήλικοι ή των κηδεμόνων τους, εφόσον είναι ανήλικοι. Επίσης οφείλουν, όχι μόνο να αποφεύγουν τη σωματική και συναισθηματική ταλαιπωρία των συμμετεχόντων, αλλά και να εξασφαλίζουν την ανάπτυξη σχέσεως ισοτιμίας, τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και σεβασμού, ώστε η συμμετοχή τους στην έρευνα να αποτελέσει για αυτούς μια θετική και ουσιαστική εμπειρία στη ζωή τους. Τέλος, οφείλουν να τους ενημερώνουν για τα γενικά αποτελέσματα της έρευνας στην οποία συμμετείχαν, εφόσον το ζητήσουν.
2. Οι ερευνητές οφείλουν να παρουσιάζουν στην επιστημονική κοινότητα ακριβή και πλήρη στοιχεία για τη μεθοδολογία που ακολούθησαν, και για την όλη

- πορεία διεξαγωγής της έρευνας. Σε περίπτωση δημοσίευσης, οι ερευνητές οφείλουν να αναφέρουν σχετικές εργασίες που έχουν προηγηθεί και γνωρίζουν.
3. Σε περίπτωση δημοσίευσης ερευνητικών δεδομένων σε μη επιστημονικό περιοδικό, οι ερευνητές είναι υπεύθυνοι για την εγκυρότητα των στοιχείων που θα δημοσιευτούν. Σε περίπτωση παραλείψεων ή παρανοήσεων, οφείλουν να ζητήσουν τη δημοσίευση διευκρινήσεων. Η παρουσίαση δεδομένων και η μεταφορά επιστημονικών γνώσεων στο ευρύ κοινό (π.χ. μέσω των ΜΜΕ) πρέπει να γίνεται με τρόπο που να διαφυλάσσει το κύρος και την αξιοπιστία του επαγγέλματός τους και να μη παραβιάζει κανένα άρθρο του παρόντος κώδικα.

XI. Εκδοτική Δραστηριότητα

Στις δραστηριότητες του Ινστιτούτου περιλαμβάνεται η έκδοση πρωτότυπων εργασιών ή μεταφρασμένων στα ελληνικά βιβλίων και η δυνατότητα συνεργασίας για το σκοπό αυτό με άλλους φορείς (οργανισμούς, εκδοτικούς οίκους κλπ). Το Ινστιτούτο δεσμεύεται να τηρεί τους ισχύοντες νόμους περί σεβασμού της πνευματικής ιδιοκτησίας.

XII. Πολιτική ίσων ευκαιριών

Το Ινστιτούτο οφείλει να μην προβαίνει σε διακρίσεις και να τηρεί πολιτική ίσων ευκαιριών. Καμία διάκριση δεν επιτρέπεται στην επιλογή συνεργατών, στην παροχή θεραπευτικών υπηρεσιών και προσφορά ευκαιριών ειδίκευσης και επιμόρφωσης με βάση την καταγωγή, την εθνικότητα, το χρώμα, το φύλο, τη θρησκεία, και τη σεξουαλική προτίμηση.

Συστημικό Ινστιτούτο Κύπρου, 2021